

Referent științific: Lect. univ. dr. Adrian Jicu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RACHERU, TINCUȚA

O abordare psihanalitică a prozei lui George Bălăiță /

Tincuța Racheru. - Bacău : Editura Bibliotecii "C. Sturdza", 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-94551-2-8

821.135.1.09

© Tincuța Racheru

Tincuța Racheru

*O abordare psihanalitică
a prozei lui George Bălăiță*

CUPRINS

ARGUMENT.....	7
PSIHANALIZĂ ȘI HERMENEUTICĂ LITERARĂ.	
CONCEPTE ȘI APLICAȚII.....	13
NOAPTEA PROVINCIALULUI ÎN CAPITALĂ.....	32
CROMATICI DUAL(IST)E: ALB/BINE - NEGRU/RĂU	51
CITITORUL NEASCULTĂTOR.....	64
PROBLEMATICA LIMITĂRII.	
FRUSTRĂRI ȘI REFULĂRI.....	78
CONCLUZII. MAGISTRUL ȘI ASCULTAREA.....	93
BIBLIOGRAFIE.....	105

ARGUMENT

Cred că aparatul de interpretare simbolică a lui George Bălăiță ar trebui să fie dual, conform propriei sale concepții din cartea de bază a sa, *Lumea în două zile*, adică o interpretare a mitului creativ la toate nivelele drept o poveste a luptei dintre o ființă pozitivă și una negativă, datorită unui început dificil de precizat (personajul Antipa nu are istorie la timpul trecut), narațiuni care acționează asupra omului și a anturajului său, istorisiri necunoscute, care formează personaje teatrale, supuse unor mișcări aproape obsesive, cu diferențe mari între comportamentul într-un Spațiu, să spunem colorat *alb*, față de alt spațiu, colorat infernal / *ocna*, intrarea în aceste spații fiind marcată de simetrii ale Timpului astronomic, momente aflate și ele la polii unei elipse, cu diferență chiar față de onomastica din perspectiva căreia se spune întâmplarea (*ascunsă în notițe, benzi magnetice, amintiri, referate, povestiri, dialoguri*).

Prezența situațiilor duale din interiorul unei ființe (Antipa) beneficiază de elemente exterioare aparent raționale, dar există gesturi în realitate, care depind de alte ființe care cred că se comportă și ele logic, cu toate că ele cultivă alte visuri, la fel de imaginare (Anghel). Literatura încearcă, precum imaginile din interiorul fiecăruia să identifice vulnerabilitățile interne și acele externe, căci criteriile raționale fie duc către utopii militare sau utilitariste, iar acele imaginare duc la schizoide.

Personajele lui George Bălăiță depind de un sistem sacrificial, relația de jertfă apare în relația de ispășire, el renunță la scris pentru funcție și se întoarce la masa de scris după pierderea activității de dirijor, a autorului, căci victima ocazională Antipa, este vinovată pur și simplu, întrucât apare în fața lui Anghel. Victima Antipa devine o cale pentru atingerea blestemului sub care se simte așezat scriitorul, dar legătura dintre victimă și instrument trebuie pusă sub semnul unui fapt social total, orice ființă stă sub semnul sacrificiului, (din latinescul *sacrificium*, este un termen compus din *sacer* / sfânt și verbul a face / *facere*, o jertfă de consacrare a spațiului profan din realitate în spațiul sacru al scrierii).

Percepția miraculosului la George Bălăiță se situează între o descriere pozitivă cu o mișcare interioară, revelatorie și cu trimiteri culturale, interpretul simbolurilor, Antipa scrie inventând și visând dar, în cadrul unor povești cu mister medieval, de luptă între viață și moarte, magicul devine o spiritualitate în afara dialogului dintre narator și receptor. Anularea intervalului separator dintre lumea viilor și a morților prin intermediul elementelor de determinare detectivistă înseamnă o opoziție între lumea gânditorilor revoltați și lumea vieții aceea cititorilor raționali. În lumea din Albala, extinderea și generalizarea se face prin scena intermediară dintre text și receptor. Întâlnirea în care receptorul nu percepe ceea ce ține de realitatea lumii lui George Bălăiță.

În operele lui George Bălăiță există o trimitere către viață, o anunțare a rupturii, prin atmosferă, prin portretul

despre lumea casnică a camerei, prin basmul Felicie și mai ales prin prezența în lumea onirică a visului lui Anghel, care se trezește în vis și îl vede cu „luciditate” pe Antipa. Dubla personalitate a personajelor sugerează că arta seducției se dizolvă persuasiv în celorlalte personaje iar, trupurile celor doi protagoniști nu află un eu real. Dacă atmosfera sugerată de dosare, de spaima singurătății, de spațiul blestemat aflat între cele două spații discutate, întâlnirea dintre Antipa și Anghel sugerează că imaginarul suprafiresc ca senzație directă înseamnă o voluptate în sine și o pierdere a spiritului și a beatitudinii identității, cu toate că toate visele erotice oferite de Felicia și Silvia realizează „nelegiuite” bucurii și creează o imposibilitate ruptă de imaginea fizică a persoanei, ci de aceea a onomasticii, cu un neobișnuit elan ori halucinanta formă a definirii realului prin informații aparent **REALE**.

Poate că ar trebui discutată opera sa sub semnul Utopiei literare, numai nemurirea demonstrează iluzoria fascinației a artificialului din lumea eternă. Precum în basmul *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte*, nu poate exista o viață fără limită, tot așa nimeni nu poate să depășească lumea, chiar în idealurile u-topice, fără loc. Scenariul din *Lumea în două zile* trimite la o dihotomie în care orice visător legat de utopie încearcă să se proiecteze ideal, cu toate că trăiește într-un univers limitat și ermetic, chiar dacă e controlat de computer. Omul nu poate fi decât dedublat¹ iar un om dedublat nu este fără cusur. O lume

¹ Cf. Sorin Antohi, *Utopia. Studii asupra imaginarului social*, Editura științifică, București, 1991, p. 28.

fără vis și fără afecțiune nu evoluează și Antipa nu poate fi perfect pentru că nu poate să o iubească doar pe Felicia și moartea nu-i arată altă transformare decât libertatea imaginativă.

Dacă arta poate sfida legile universului fizic, poate depăși prin imaginație universul și poate crea iluzii de la realitate, atunci visul literar poate să satisfacă nostalgia paradisului pierdut prin alte elemente decât acelea obișnuite.²

Pentru George Bălăiță lumea este o carte plină de semne, doar inițiații pot citi aceste semne și de la alungarea perechii primordiale din paradis, personajele aleargă mereu pentru a se reîntoarce prin intermediul mitului spre limbajul original, al orașului Bacău, o lume superioară a scrierilor „în care soarele nu apune niciodată” și în care lumea interioară e plină de semnele minunate ale mirajului lecturii, depinde de discursurile sacre³.

Magicianul George Bălăiță obligă lectorul să treacă din frumoasele vise în acelea literare, scriitorul demiurg se adresează cititorului rugându-l să respecte lumea divizată și să fie liberi în slăbiciune, în bucurie și în durere. Această tradiție presupune că în cartea lui Solomon există descântece, daruri, haruri, vrăji, rituri de chemare a

² Florin Manolescu, *Literatura S F.* ; Ed. Univers, București, 1980, p. 59.

³ Cf. Gilbert Durand, *Figuri mitice și chipuri ale operei – de la mitocritică la mitanaliză*, trad. din limba Franceză de Irina Bădescu, Ed. Nemira, București, 1998, p. 31.